

ORPA

СЪНАРОМЪ ПРОЦАНРЪТНА

Ἐνταῦθα ἐτησία	Δρ. Νίτσι	12
Ἐν ταῖς ἐπερχ. ἐτησία.		15
Ἐν Τουρκίᾳ Ρωμ. καὶ Αἰθίοπαι	Δρ. Τ.	1
Ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ		26

Ἐκδίδεται καθ' ἑκάστην

ΤΙΜΗ ΚΑΤΑΧΟΡΙΣΕΩΝ ΠΡΟΠΑΛΗΡΩΤΕΑ

Δι' ἑκαστον στίχον	ἑπαξ	λεπτά	40
» » »	θίς	»	25
» » »	τρίς, καὶ τετράκις	»	20
» » »	πεντάκις καὶ ὀφειζῶς	»	15

Γραφείον τῆς ΩΡΑΣ κατὰ τὴν ὁδὸν Εὐριπίδου ἀριθ. 51.

Ἐκαστον φύλλον τῆς ΩΡΑΣ τιμᾶται λεπτῶν ΠΕΝΤΕ.

Ἰδιαιτέρᾳ ἀνταπόκρισις τῆς «Ὁρας».

Κωνστ]πολις, 3)15 96^{ου} 1876.

Μερὲς τις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ τύπου ἐπέριψε μετὰ τινος ἐπιμονῆς κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐλευθέρων καὶ μὴ, τὴν μομφὴν ὅτι διέμειναν ἀδρανεῖς θεαταὶ οὗ ἐν Τουρκίᾳ ὑφισταμένου ἀγῶνος, οὐδόλως δὲ παρὰδοξον εἶνε ὅτι καὶ ἐνδιαφερόμενοί τινες διπλωμάται προσεπάθισαν ἤδη καὶ θέλουσι προσπαθῆσαι ἔτι μᾶλλον ἐν ὧρα κρίσεως νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν φαινομένην ταύτην ἀδράνειαν τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων ὡς ἐπιχείρημα, ὅπως οὗτοι ἀποκλεισθῶσι τῶν πλεονεκτημάτων καὶ βελτιώσεων. ἂς ἡ Εὐρώπῃ ἀπαιτεῖ παρὰ τῆς Τουρκίας ὑπὲρ τῶν ἐν αὐτῇ χριστιανῶν, θεωρηθῶσι δὲ τὰ πλεονεκτήματα καὶ αἱ βελτιώσεις αὐταὶ ὡς προνομίαι δωρούμεναι ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ἐπαναστάτας Σλάβους.

Εἰς τὴν ἀπόκρουσιν τῶν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐνεργειῶν τούτων καὶ ἐλεύθεροι Ἕλληνες καὶ μὴ ὀφείλουσι νὰ σπεύσωσιν ἐξίσου. Καὶ τί μὲν πρὸς τοῦτο ὀφείλει νὰ πράξῃ ἡ Ἑλλάς εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῶν τοῦ ἐλληνικοῦ κοινοβουλίου ἐμβριθῶν συζητήσεων, τῶν ὁποίων σύμπας ὁ ἐλληνισμὸς ἀναμένει ἐναγωνίως νὰ ἴδῃ τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα καὶ τὴν προσεχῆ χρησιμότητα, πρὶν ἢ παρερχόμενα τὰ συμβαίνοντα καὶ αἱ ἐπὶ καιροὶ πρὸς δρᾶσιν στιγμαὶ ἀποδείξωσιν αἰφνης ὅτι Ἑλλάς δὲν εἶναι ἱκανὴ *to live with the times* ὥς λέγουσιν οἱ ἀμερικανοὶ, τοῦτέστι νὰ συμβαδίζῃ μὲ τοὺς καιροὺς.

Τί δὲ ὀφείλουσι νὰ πράξωσιν οἱ ἐν Τουρκίᾳ Ἕλληνες, ὑπα-
γεται, μέχρι τινος σημείου, εἰς τὸ τί δύνανται νὰ πράξωσιν
ἐπὶ τοῦ παρόντος. Πρὸς βελτίωσιν τῆς πολιτικῆς, αὐτῶν κα-
ταστάσεως δύο ἔχουσι μέσα, τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μεσολάβησιν
τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων παρὰ τῇ ὀθωμανικῇ κυβερνήσει, καὶ
τὴν βίαν τῶν ὅπλων. Ἀπὸ τοῦ δευτέρου τούτου μέσου οὐ
μόνον πολλάκις τοὺς ἀπέτρεψε καὶ ἀπήλπισεν ἡ Εὐρώπη διὰ
τῆς ἀπηννοῦς αὐτῆς ἐχθρότητος ὁσαύκις ἡμετέροις μετῆλθον αὐτὸ,
ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιον ἑαυτῶν συμφέρον, ἐν τῷ παρόντι ἰδίως
κλονισμῷ τῆς Ἀνατολῆς, ὁρῶντων ὅτι πᾶσα προσφυγὴ εἰς
τὰ ὅπλα ἥθελεν ὀφελᾶσαι τὰς σλαβικὰς μόνον φυλάς. Εἶναι
ἄληθές, ὅτι τὰ πράγματα ἔκτοτε μετεβλήθουσάν πως καὶ
ἄλλαι σκέψεις ἐνδέχεται τοῦ λοιποῦ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ.

Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ εἰς τὰ ἡθικά μέσα, οἱ τῆς Τουρκίας Ἕλληνες ὑπερίαν εὐκαιρίαν ἀφῆκαν νὰ παρέλθῃ χωρὶς νὰ ζητήσωσι νὰ κάμωσι γνωστὰ εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις καὶ τοὺς ἐν Τουρκίᾳ παρεπιδημοῦντας διακεκομμένους Εὐρωπαίους τὰ παράπονα αὐτῶν κατὰ

τῆς Τουρκικῆς κακοδιοικήσεως καὶ τὰς δικαίας αὐτῶν πρὸς
βελτίωσιν τῆς τύχης των ἀπειτήσεις. Τὰ βλέμματα αὐ-
τῶν καὶ αἱ ἐλπίδες εἰσὶν ἐστραμμέναι πρὸς τὴν Ἀγ-
γλίαν. Ὁρμεφύτης ἐννοοῦσιν, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ δύναμις
ἥτις, ἐὰν θέλῃ, δύναται κάλλιον παντὸς ἄλλου νὰ συν-
τελέσῃ εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς εὐμερίας αὐτῶν. Κατὰ τὴν
ἐνταῦθα διαμονὴν εὐπατρίδου τινος Ἀγγλου, ὑψηλὴν κα-
τέχοντος θέσιν παρὰ τοῖς πολιτευομένοις συμπατριώταις
αὐτοῦ, συνετάχθη μακρὸν ὑπόμνημα ἀποκαλύπτον ἀπάσας
τὰς δολιότητας, δι' ὧν ἡ Τουρκία ἐξήτησεν ἐσχάτως νὰ
διαφύγῃ τὴν πίεσιν τῆς Εὐρώπης, τὸ ἀπραγματοποίη-
τον τῶν περιοδικῶν Σουλτανικῶν Χαττίων, καὶ τὴν ἐλε-
εινὴν τῶν ὑποδούλων κατὰστασιν. Χιλιάδες ὑπογραφῶν
ἐκάλυψαν τὸ εἰρημένον ὑπόμνημα· δύο δὲ ρεγιάδες, ἄν-
δρες φιλοπάτριδες καὶ γενναῖοι, τὸ διεδίδασαν διὰ τῆς
ὑπογραφῆς των πρὸς τὸν Ἀγγλον πολιτικόν. Περὶ τοῦ
ὑπομνήματος τούτου ἡ «Ἦρα» ἐποίησεν λόγον πρό τινα
χρόνου. Τὸ κείμενον τοῦ ὑπομνήματος τούτου ἐπιστέλλω
ὑμῖν ἤδη ἐν τῇ γαλλικῇ πρωτοτύπῳ, κρίνων ἀναγκαίαν τὴν
δημοσίευσιν αὐτοῦ πρὸς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ τῆς ἐλευθέ-
ρας Ἑλλάδος. (1)

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Περὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Χαττλου τῆς 30 Νοεμ-
βρίου 1875. Π.

Οἱ ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος ἀτυχεῖς ἀγῶ-
νες καὶ αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐπαναστάσεις τοσοῦτον ἐπισφαλῆ
κατέστησαν τὴν τε ἐξωτερικὴν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν θέσιν τῆς
ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ὥστε, πρὸς ἀποσπένδυσιν τῆς ἐπι-
κειμένης ἀποσυνθέσεως, ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ἠναγκάσθη
νὰ προβῇ τέλος πάντων εἰς τὴν σχεδιασθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἀ-
ναβάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον ἐναυτοργάνωσιν τοῦ κράτους.
Ἄρμεσοι συνέπειαι τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὑπῆρξαν ἡ ἐν ἔτει
1826 ἐξόντωσις τῶν Ἰαντισκάρων, ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἐπιτρ-
χιῶν ἀπὸ τῶν ληξιόμενων αὐτὰς κληρονομικῶν τυραννισκῶν,
τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Δερεβενδῶν, καὶ ἡ συγκέντρω-
σις τῆς διοικήσεως εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἐδρευούσης ἐν Κων-
σταντινουπόλει ἑξουσίας. Αὗται εἶναι αἱ πρῶται μεταρρυθ-
μίσεις ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν
Ὀθωμανῶν.

1) Σ. Σ. Τὸ ὑπόμνημα, περὶ οὗ ὁ λόγος, μεταφράσαντες ἀημοσιεύομεν εἰς τρία συνεχῇ φύλλα ἀπὸ τῆς σήμερον.

σίας εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ δικαστοῦ. Ἀλλ' ἡ μεγάλη αὕτη ἀρχὴ τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο ἐξουσιῶν, ἣν τὸ Χάττιον φαίνεται εἰσάγον πρώτην φορὰν εἰς τὴν Τουρκίαν, ἀνεκλήθη ἤδη πανηγυρικῶς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἐν ἔτει 1868 διὰ τοῦ λόγου, ὃν ἀπήγγειλε κατὰ τὴν ἀνδρυσιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ τῆς Βικαιοσύνης. Ἡ Α. Μ. ὁμιλοῦσα περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ἰδρύματος, ἀξέφρηνσε τοὺς κατωτέρω ἀξιωματικὸν λόγους: «Τὸ ἴδρυμα τοῦτο καθιερώσει τὴν ἀρχὴν τῆς διαιρέσεως τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τῆς δικαστικῆς, ὑπὸ τε τὴν θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν ἐποψίν». Ἐπειδὴ δὲ ἡ διαίρεσις αὕτη ἀπαιτεῖ, ἵνα ἀποβῇ πραγματικὴ, τὴν ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν τῶν δικαστηρίων, ἧτις δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἂν μὴ ἀνατεθῇ εἰς αὐτὰ τὰ δικαστήρια ἢ ἐκτελέσεις τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν, ὡς συμβαίνει ἐν πάσῃ πολιτισμένῃ χώρᾳ, ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις συνέστησε τὸ 1870 εἰδικὸν συνέδριον τὸ καλούμενον Ἰτζά-Τζεμιέτ, ἔχον ἀποστολὴν νὰ ἐκτελῇ πάσας τῶν δικαστηρίων τοῦ κράτους τὰς ἀποφάσεις, πλὴν τῶν ἐκδιδομένων κατὰ ξένων ὑπηκόων, ὑπαγομένων, ὡς γνωστὸν, εἰς τὴν προξενικὴν δικαιοδοσίαν. Ἐν τούτοις πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐν τῷ διατάγματι, δι' οὗ κανονίζεται ἡ δικαιοδοσία τῶν μελῶν τοῦ συνεδρίου τούτου, περιέχεται ἄρθρον τι, τὸ γ', καθ' ὃ «Πάσα ἀπόφασις κηρυχθεῖσα ἐκτελεσθῇ ὑπὸ τοῦ Ἰτζά-Τζεμιέτ πρέπει νὰ προσυπογράφεται ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Βικαιοσύνης», ὅπερ εἶναι προφανὲς ἀθέτησις τῶν ἀρχῶν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν δικαστηρίων. Ἐρωτῶμεν ἤδη, ὁ νόμος ὁ κανονίζων τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἰτζά-Τζεμιέτ, ἀκυροῦται οὕτω διὰ τοῦ τελευταίου Χαττίου;

Πλὴν τούτου τὸ ἀρ. 6 τοῦ νόμου περὶ Βιλαετιῶν, ἐκδοθέντος τῇ 1867, περιέχει: «Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκδιδομένων ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἀποφάσεων ἀνατίθεται εἰς τὸν Βαλῆν, διοριζόμενον ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου». Ἐρωτῶμεν καὶ πάλιν, ἡ εἰς τὸν Βαλῆν ἀνατιθεμένη σπουδαία αὕτη ἐντολὴ καταργεῖται διὰ τοῦ τελευταίου χαττίου; Οὐχὶ βεβαίως, καὶ τὰ πράγματα ἐξακολουθοῦσι νὰ βαδίζωσιν ὅπως πρὶν ἢ δὲ προκήρυξις τῆς ἀρχῆς τῆς διαιρέσεως τῶν ἐξουσιῶν δὲν εἶναι οὔτε νέον τι ἐν Τουρκίᾳ, οὔτε δεκτικὴ πρακτικωτέρας ἐφαρμογῆς.

Ἡ ἐπομένη παράγραφος τοῦ χαττίου ἔχει ὡς ἀκολούθως: «Τὰ μέλη τῶν δικαστηρίων πρέπει νὰ διαπρέπωσιν ἐπὶ ἀκεραιότητι, παιδείᾳ καὶ ἀγνότητι ἡθῶν, αἱ δὲ ἀποφάσεις αὐτῶν ἐπὶ δικαιοσύνη καὶ ἀμεροληψίᾳ». Ἡ ἠθικωτάτη αὕτη διάταξις ἐδημοσιεύθη ἤδη καὶ ἐν πλείστοις ἄλλοις ἐπισήμοις ἐγγράφοις, ἀδύνατον ὅμως εἶναι νὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς ἐφ' ὅσον τὰ οἰκονομικὰ τῆς Τουρκίας δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτῇ νὰ πληρῶνῃ ἐπαρκῶς, πρὸ πάντων δὲ τακτικῶς τοὺς δικαστὰς, παρέχουσα οὕτω αὐτοῖς τὰ μέσα νὰ ᾔναι ἀκέραιοι, χωρὶς νὰ λιμοκτονήσωσιν. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων δικαστικῶν προσόντων, ὧν γίνεται μνεία ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ παραγράφῳ, νομίζομεν περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψωμεν, ἀφοῦ εἶναι δυστυχῶς πασίγνωστον ὅτι οὔτε πολλοὶ ὑπάρχουσιν ἐν Τουρκίᾳ χρηστοὶ καὶ πεπαιδευμένοι δικασταί, οὔτε ἡ κυβέρνησις ἐδειξέ ποτε μεγάλην προθυμίαν ν' ἀναζητήσῃ τοὺς τοιοῦτους.

Μετὰ ταῦτα καὶ τὴν ὑπόδειξιν ἀσημάντων τινων τροποποιήσεων περὶ τὰ προσόντα τῶν δικαστῶν καὶ τὴν συγκρότησιν τῶν δικαστηρίων, τὸ χάττιον ἀποφαίνεται περὶ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἐμποροδικείων καὶ τῶν ἐρετελίων ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τοῦ Ἐμπορίου καὶ τῆς ἐξαρθήσεως αὐτῶν ἀπὸ τοῦ τῆς Βικαιοσύνης, εἶνα δύναται οὕτω ὁ ὑπουργὸς τοῦ Ἐμπορίου ν' ἀφιερῶται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας

καὶ τῆς γεωργίας. Μετὰ δὲ τὴν εὐλογητάτην ταύτην ἀπόφασιν, ἀρξάντων ἀνωμαλίαν πρωτοφανῆ, μεταβαίνει εἰς τὴν παρεχόμενῃν εἰς τοὺς ὑπηκόους τοῦ Σουλτάνου ἀδειαν νὰ ἐκλέγωσιν οἱ ἴδιοι τὰ μέλη τῶν δικαστηρίων, ὡς ἀκολούθως:

«Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν ὑπηκόων ἡμῶν ὅτι παρέχεται αὐτοῖς ἡ ἀδεια νὰ ἐκλέγωσιν οἱ ἴδιοι τοὺς δικαστὰς καὶ τὰ μέλη τῶν τε δικαστηρίων καὶ ἐπαρχιακῶν συμβουλίων, τοὺς τε Μουσουλμάνους καὶ μὴ Μουσουλμάνους: ὡς ἐκ τούτου ἀκριβεῖς ὁδηγίαι θέλουσιν ἀποσταλῆ εἰς πάσας ἐπαρχίας πρὸς ἴδρυσιν τῶν δικαστηρίων καὶ συμβουλίων τούτων.

Ἡ τοιαύτη ἀδεια πρὸς ἄμεσον ἐκλογὴν τῶν δικαστῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δεῖγμα πατρικῆς μερίμνης τοῦ Σουλτάνου ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων τοῦ τοσοῦτον μάλλον πολῦτιμον, καθ' ὅσον τοιοῦτόν τι δικαίωμα οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς κέντροις τοῦ πολιτισμοῦ παρεχωρήθη ἀκόμη ἐν Εὐρώπῃ, ὅπου οἱ δικασταὶ δὲν ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ διορίζονται διὰ διατάγματος τοῦ ἡγεμόνος. Ἀλλ' οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ προκήρυξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν εὕρηται τοιοῦτόν τι πρωτοφανὲς καὶ ἐξαιρετικὸν προνόμιον, ὅλον τὸ παραχωρηθὲν ὑπὸ τῆς σουλτανικῆς μεγαλοδορίας.

Πρέπει ἐν τούτοις νὰ ἐξετάσωμεν ἂν τὸ δῶρημα τοῦτο προσφέρει ὁ Σουλτάνος εἰς τοὺς ὑπηκόους σήμερον κατὰ πρῶτον, ὅπως νομίζουσιν οἱ πλείστοι τῶν ἀναγνώστων τοῦ τελευταίου Χαττίου, ἢ ἂν ᾔνε καὶ τοιοῦτο ἀπλὴ ἐπανάληψις παραχωρηθείσης καὶ ἄλλοτε μεταρρυθμίσεως. Ἐν τῷ ἤδη μνημονευθέντι νόμῳ τῶν Βιλαετιῶν, εὕρισκομεν ἐν κεφ. ε. διατάξεις ἀναφερόμενας εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν δικαστῶν, ἐν τοῖς δῆμοις, τοῖς στατζακίοις καὶ ταῖς πρωτεύουσιν τῶν βιλαετιῶν (ἀρθ. 63—64—68—73—77).

Ἀπλὴ δὲ ἀνάγνωσις τῶν ἀνωτέρω ἀρθρῶν ἀρκεῖ νὰ πείσῃ ἡμᾶς ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τῶν δικαστῶν παρεχωρήθη κατ' ἀρχὴν ἐν ἔτει 1867. Μένει ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν, παραβάλλοντες τὰ ἀνωτέρω ἀρθρα τοῦ νόμου τῶν Βιλαετιῶν πρὸς τὰς γενικὰς ὁδηγίας περὶ ἐκλογῆς δικαστῶν καὶ ἐπαρχιακῶν συμβουλίων, οἱ αἱ ἐξεδόθησαν τῇ 5 Ἰανουαρίου 1876, ἀνακοινωθεῖσαι αὐθημερὸν εἰς τὸν ἐγγχώριον τύπον, ἂν τὸ ἐκλογικὸν τοῦτο δικαίωμα λαμβάνει μείζονα ἔκτασιν ἢ ἂν ἀπεναντίας περιορίζεται σπουδαίως διὰ τοῦ τελευταίου Χαττίου.

Ἐν γένει μὲν ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς τῶν δικαστῶν καὶ τῶν ἐπαρχιακῶν συμβουλίων, ὁ καθιερούμενος διὰ τοῦ Χαττίου εἶναι ὅλος περιέχεται καὶ ἐν ταῖς ἀνωτέρω ἀρθροῖς τοῦ νόμου περὶ Βιλαετιῶν, αἱ δὲ περὶ τὰ καθ' ἑκάστα διαφορὰ, αἱ θέλομεν σημειώσαι κατωτέρω, ἀποδεικνύουσι τὸ ἀρχαῖον καίμενον πολὺ τοῦ τελευταίου ἐλευθεριώτερον. Οὕτω λ. χ., κατὰ μὲν τὸν νόμον τοῦ 1867 ἀπῆλθοντο ὡς μόνον προσόντα ἐκλογικῶν δικαιωμάτων δεκαοκταετὴς ἡλικία καὶ ἐτησίᾳ ἀπόστισις πενήντηντα γροσίων ἀμείνων φόρων, τὸ δὲ ἀρθ. 1 τῶν ὁδηγίων τοῦ 1876 ἀπαιτεῖ παρὰ μὲν τῶν ἀγροτικῶν ἐκλογέων ἡλικίαν εἰκοσιν ἐτῶν, περὶ δὲ τῶν ἐκτελεστικῶν ἀπὸ τούτων ὅπως προῶσι εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν δικαστῶν τὸ ἀρθ. 2 ἀποφαίνεται ὡς ἀκολούθως: «Οἱ ἐκλογεῖς πρέπει νὰ κατέχωσι τὰ ἑξῆς προσόντα: α) ἡλικίαν εἰκοσιπεννὰ μὴ κατέστησαν ἐνοχοὶ καταπίσεως, β) νὰ μὴ ἔχωσιν οὐδεμίαν προσωπικὴν σχέσιν πρὸς τοὺς ἐκλεγόμενους.» Πλὴν δὲ τούτων ὁ μὲν νόμος περὶ Βιλαετιῶν διατάσσει νὰ προτιμῶνται ὡς ἐκλέξοι οἱ γνωρίζοντες ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν, ὁ δὲ τοῦ 1876 ἐξαιρεῖ ῥητῶς τοὺς ἀγράμματος. Ταῦτα ὑπερπερὶ, νομίζομεν, ν' ἀποδείξωσιν

ὅτι τὸ Χαττίον περιώρισε ἀντὶ νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ ἥδη ἀπὸ ἐννέα ἐτῶν παραχωρηθὲν δικαίωμα, οἱ δὲ περιορισμοὶ εἶναι τοιοῦτοι, ὥστε δύνανται καὶ νὰ ἐξουδετερώσωσι σχεδὸν ἐντελῶς αὐτὸ, ὡς λ. χ. πᾶσα προσωπικὴ σχέσις πρὸς τὸν ἐκλέξιμον θεωρουμένη ὡς κώλυμα εἰς τὴν ἐνάσκησιν τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος. Καλλίστα γνωρίζομεν ὅτι ἐν Εὐρώπῃ πᾶς διάδικος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαίρεσῃ ὡς δικαστὴν ἢ μάρτυρα κατὰ τὴν διαδικασίαν τὸν συγγενῇ τοῦ ἀντιδίκου, ἀλλὰ μετὰ τοῦ δικαιώματος τούτου τῆς δικαστικῆς ἐξαίρεσεως καὶ τῆς ἀξιώσεως ὅτι πρὸς ἐκλογὴν δικαστοῦ ἢ ἐπαρχιακοῦ συμβούλου ἀπαιτεῖται νὰ μὴ ἔχῃ ὁ ἐκλογεὺς οὐδεμίαν πρὸς τὸν ἐκλέξιμον σχέσιν ὑπάρχει χάσμα ἀκαταμέτρητον.

Τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς διατάξεως τῆς ἀποστερούσης τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος πάντα ἐνάσκησαντα οἰανδήποτε καταπίεσιν, ἥτις ἀποβαίνει προφανῶς ἀνεπίδεκτος ἐφαρμογῆς, ἀφοῦ πασίγνωστον εἶναι, ὅτι ἐν τῷ ὀθωμανικῷ κράτει ἐνοχοὶ καταπίεσεων καθίστανται μόνοι οἱ ὀθωμανοὶ, οἱ ἀνέκαθεν θεωροῦντες ἑαυτοὺς ὡς τροπαιοῦχον καὶ ἀνωτέρας φύσεως φυλὴν. Κατὰ τὴν διάταξιν λοιπὸν ταύτην, ἂν ἦτο δεκτικὴ ἐφαρμογῆς, οὐδὲ εἰς ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ δικαστὴς ἢ ἐπαρχιακὸς σύμβουλος Μουσουλμάνος. Ἡ αὕτη παρατήρησις ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 5, καθ' ὃ καὶ ἐκλογαὶ πρέπει νὰ ἐνεργῶνται ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναμίξεως τῶν τοπικῶν ἀρχῶν. Τοιαύτη ἐντελής κυβερνητικὴ ἀποχὴ ἐν μὲν εὐνομομένῳ κράτει ἤθελεν εἶναι σπάνιον φαινόμενον, ἐν δὲ Τουρκίᾳ οὐδὲν ἄλλο δύνανται νὰ ἦναι ἢ ἀπλὴ φενάκη.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰσοβιότης τῶν δικαστῶν ἢ ἐν τῷ χαττίῳ παρυσιαζομένη ὡς νέα μεταρρυθμίσις, εἶναι ἀπλῶς νεωτέρα ἐκδοσις τῆς πρὸ ὀκταετίας ἥδη παραχωρηθείσης. Ἐν τῷ ὀργανικῷ κανονισμῷ τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου, (Διδῶν Ἀκικιαμι Ἀδλιν) κυρωθέντι διὰ τῆς σουλτανικῆς ὑπογραφῆς, ὑπάρχει τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον ὑπ' ἀριθ. 8. «Οἱ πρόεδροι, οἱ ἡντιπρόεδροι, τὰ μέλη καὶ οἱ πρόεδροι τοῦ Ὑψηλοῦ Συνεδρίου τῆς Δικαιοσύνης διορίζονται δι' αὐτοκρατορικὸν Ἰρα» δέ. Τὰ μέλη θέλουσιν ἔχει ἐν τῷ Ὑψηλῷ δικαστηρίῳ ἴσα ὀδικαίματα ἄνευ διακρίσεως βαθμοῦ, ἐξισούμενα πρὸς τοὺς συμβούλους τῆς ἐπικρατείας. Οὐδὲν μέλος τοῦ Ὑψηλοῦ δικαστηρίου δύναται νὰ παυθῇ εἰμὴ δι' ἐκούσας παραιτήσεις, διὰ προβιβασμοῦ εἰς ἀνωτέραν θέσιν, ἢ διὰ δικαστικῆς καταδίκης». Οὕτω λοιπὸν ἡ ἰσοβιότης ὑπῆρχεν ἥδη διὰ τοὺς ἀνωτέρους δικαστάς, ἢ δὲ ἐπέκτασις αὐτῆς καὶ εἰς τοὺς κατωτέρους δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐγγύησις εἰμὴ μόνον ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ἰσόβια μέλη τοῦ Ἀνωτάτου δικαστηρίου ἀντικαθίστανται τὰ πλείστα κατ' ἔτος διὰ νεοσυλλέκτων. Πρέπει δὲ καὶ ἐν παρόδῳ νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι μετὰ τοσαύτας ἐκπορευθείσας ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Σουλτάνου ἰσότητος ἐπαγγελίας, τὸ ἀνωτάτον τοῦτο εἰσοσμελὲς δικαστήριον οὐδέποτε περιέλαβε πλείονας τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων χριστιανῶν. Καὶ τοῦτο ἐνῷ πάντες οἱ μεμνημένοι τὰ τῆς Τουρκίας καλλίστα γνωρίζουσιν ὅτι μόνον μετὰ τῶν χριστιανῶν εὐρίσκονται νομομαθεῖς, οἱ δὲ Μουσουλμάνοι δικασταὶ εἶναι ἀμέτοχοι καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων τοῦ Δικαίου.

Ἀποδείξαντες διὰ τῆς παραβολῆς τῶν ἐπισήμων κειμένων ὅτι αἱ δῆθεν μεταρρυθμίσεις τοῦ τελευταίου χαττίου εἶναι ἀπλῆς ἐπαναλήψεις προγενεστέρων μεταρρυθμίσεων, θέλομεν ἡδηξέτασαι διὰ βραχυτάτων μέχρι τίνος τὰ δικαστικὰ ταῦτα μέτρα, τὰ ὁμολογουμένως ἐλευθεριώτατα, ἐφηρμόσθησαν μέχρι τοῦδε, ἵνα δυνήθωμεν οὕτω νὰ εἰκάσωμεν τίς ἔσται ἡ τύχη καὶ τῶν ἰεωτάτων τοῦ ἡγεμόνος ἐπαγγελιῶν.

Τὸ Σερί, ἥτοι ὁ θρησκευτικὸς νόμος, τοῦ ὁποίου ἡ δικαιοδοσία ἐξετείνεται, ὡς ἥδη παρστηρήσαμεν, ἐπὶ πάσης ἀ-

νεξαίρετως δικαστικῆς διαφορᾶς ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς κατακτήσεως μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ χαττίου τοῦ Γουλ Χανέ, ἐξηκολούθησεν ἐν τούτοις νὰ ἰσχύῃ καὶ νὰ ἐφαρμόζεται αὐστηρῶς καὶ μετὰ τὰς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1839 ἀλλεπαλλήλους ἐκδόσεις νόμων συμφωνοτέρων πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ παρόντος αἰῶνος. Οὕτω ἐν τοῖς ἐπαρχιακοῖς συμβουλίῳις, καίτοι ἐυστήθησαν μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ χαττίου τοῦ Γουλ Χανέ, ἴσχυον ἐν τούτοις τὸ Σερί οὐ μόνον ἐπὶ θρησκευτικῶν ὑποθέσεων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν καὶ ποινικῶν, παραχωρουμένου ἐν τούτοις τοῖς διαδίκῳις τοῦ δικαιώματος νὰ ἐπικαλῶνται τὸ προνόμιον τῆς ὑπαγωγῆς εἰς τὸν πολιτικὸν νόμον. 1) Μόνον μετὰ τὸν ἐπενεχθεῖσαν διὰ τοῦ νόμου τῶν Βιλαετιῶν διαίρεσιν τῶν ἐπαρχιακῶν συμβουλιῶν εἰς διοικητικὰ καὶ δικαστικὰ ὁ πολιτικὸς νόμος ἤρχισεν νὰ ἐφαρμόζεται αὐτεπαγγέλτως ἐπὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ ὑποθέσεων. Ἀλλ' ὅποια τις ἦτο ἡ ἔκτοτε συγκρότησις τῶν διοικητικῶν τούτων συμβουλιῶν ἐν ταῖς πρωτεύουσαις τῶν βιλαετιῶν; Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτοῖς χριστιανῶν μελῶν ἔμεινεν οἷος καὶ πρὶν, ἐκ δὲ τῶν Μουσουλμάνων μέλῃ αὐτοῦ εἰσὶν αὐτοδικαίως ὁ Βαλῆς, ὁ Δεφτερδάμης (γενικὸς εἰσπράκτωρ), ὁ γενικὸς γραμματεὺς, ὁ Κατῆς, ὁ Μουφτῆς καὶ δύο προεστώτες. Τίς δὲ προεδρεύει ἐν τοῖς δικαστηρίοις τούτοις; Πάντοτε ὁ Κατῆς, ὁ ἀποκτῆσας δικαστηρίοις τούτοις; Πάντοτε ὁ Κατῆς, ὁ ἀποκτῆσας παγκόσμιον φήμην διὰ τῶν παροιμιῶν καὶ τῶν ἀνεκδότων εἰς τὰ ὅποια παρέχει ἀνεξάντλητον ὕλην τὸ εἶωρον τῆς δικαστικῆς αὐτοῦ συνειδήσεως καὶ τῆς διανοίας του ἡ ἀπλότης. Ὁ παροιμιώδης οὗτος Κατῆς ἀνήκει εἰς τὸ σωματεῖον τῶν Οὐλεμάδων, καὶ πλὴν τῆς Ἀραβικῆς, τῆς Τουρκικῆς καὶ τοῦ Σερί οὐδὲν ἄλλο γνωρίζει, τοιοῦτος δὲ ὢν προεδρεύει δικαστηρίου ἐπιφορτισμένου τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πολιτικοῦ νόμου, τοῦ ὁποίου πᾶσαι αἱ διατάξεις ἐλήφθησαν, ὡς γνωστὸν, ἐκ τῆς νομοθεσίας τῶν δυτικῶν ἐθνῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ναῖβ, ἐκπορευόμενος ἐπίσης ἐκ τῆς σχολῆς τῶν Οὐλεμάδων, καὶ ὑποδεχθεὶς ἐν τῷ τελευταίῳ Χαττίῳ ὡς διάδοχος τοῦ Κατῆ ἐν τῷ δικαστικῷ κλάδῳ, εἶναι ἄρα γε καταλληλότερος πρὸς κατοχὴν τοιαύτης θέσεως; Οὐχὶ βεβαίως, διότι καὶ τούτου ἡ παιδεία καὶ τὰ λοιπὰ προσόντα εἶναι ἀπαραλλάκτως οἷα καὶ τὰ τοῦ Κατῆ, μόνον δὲ τὸ ὄνομα διαφέρει.

Ἐτέρα ψηλαφητὴ ἀπόδειξις τῆς ἐν τῇ ὀθωμανικῇ νομοθεσίᾳ ἐπικρατούσης συγχύσεως καὶ τῆς ἐπιρροῆς ἣν ἀσκεῖ ἀκόμη τὸ Σερί ἔστω καὶ ἡ ἀκόλουθος: πολλάκις συμβαίνει ἀφοῦ ἀθωωθῇ κατηγορούμενος δικασθεὶς κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον, νὰ κηρυχθῇ τὴν ἐπιούσαν ἐνοχὸς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Σερί, ἂν ὁ καταδικώμενος αὐτὸν κατηγορήσῃ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ Κατῆ. Τὸ δὲ λυπηρότερον, εἶναι ὅτι αἱ τοιαῦται ἀντιφάσεις δὲν ἀποτελοῦσι ἐξαιρετικὰ, ἀλλὰ καθημερινὰ γεγονότα, ὡς δύναται πᾶς νὰ πεισθῇ ἀναδιδῶν τὰ ἀρχεῖα οἷοςδήποτε ἐπαρχίας. Ἀλλὰ πρὶν ἀφήσωμεν τὰς δικαστικὰς μεταρρυθμίσεις μεταβαίνοντες εἰς τὰ ἐπόμενα κεφάλαια τοῦ Χαττίου, ἀνάγκη εἶναι νὰ εἴπωμεν τι καὶ περὶ τῆς μαρτυρίας τῶν Χριστιανῶν. Οὐδεὶς ἤθελε τὸ πιστεύσει καὶ ἐν τούτοις εἶναι ἀληθέστατον ὅτι καὶ μετὰ τοσαύτας προκηρύξεις καὶ ἐπικυρώσεις τῆς ἰσότητος μετὰ τῶν Τούρκων καὶ κατακτηθέντων, ἡ παραδοχὴ τῆς μαρτυρίας χριστιανοῦ ὑποκείται ἀκόμη ἐπὶ μυρίας ἐξαίρεσεις. Οὕτω εἰς πᾶσαν διένεξιν ὑπαγομένην εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Σερί ἡ μαρτυρία

1) Σημειωτέον ὅτι ἐν τοῖς συμβουλίῳις τούτοις παρεκλήθητο ἐκ τῶν χριστιανῶν οἱ ἱεράρχαι καὶ εἰς μὲν λαϊκὸς σύμβουλος, οἷος-δήποτε καὶ ἂν ἦτο ὁ πληθυντὸς τῆς κοινότητος.

ρείου Πάγου τί άλλο είναι, ἢ νομοθετικὴ ἀναγνώρισις ὅτι οἱ νόμοι εἶναι ἐπιδεκτικοὶ πολλαπλῆς ἐρμηνείας, ὅτι ἡ πολλαπλῆ ἐρμηνεία τοῦ νόμου καὶ ἡ ἀντιφατικὴ οὐδ' ἄλλως ἀποδεικνύουσιν ἐνόχους τοὺς μὴ ἐρμηνεύσαντας συμφώνως πρὸς τὴν νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἄν ἡ παρερμηνεύσις νόμου ἦτο ἀξιοτιμώρητος, θὰ ἐξετίθεντο εἰς ποινὴν οἱ πρωτοδίως δικάσαντες, ὁσάκις ἡ ἀπόφασις τούτων μετερρυθμίζετο ὑπὸ τῶν ἐφετῶν. Ὡσαύτως ἡθέλωμεν βλέπει συνεχῶς τοὺς ἀνακριτὰς καταγγελλομένους παρὰ τῶν συλλαμβανομένων καὶ φυλακισσόμενων, ὅταν ἀπεδεικνύετο ὅτι οἱ ἀνακριταὶ συνέλαβον ἢ ἐφυλάκισαν αὐτοὺς κακῶς· ἀλλ' οὐδεὶς ποτε ἤγειρε παρ' ἡμῖν το αὐτὴν ἀξίωσιν. Ἐπὶ τῶν τοιαύτης φύσεως παραδόξεων ἀρκεῖ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς εὐθύνης ἡ καλὴ πίστις. Ἄν ἐν καλῇ τῇ πίστει ἐδόθη ἡ ἐρμηνεία ὑπὸ τοῦ πρωτοδίκου ἢ τοῦ ἀνακριτοῦ, οὐδεὶς λόγος ὑφίσταται πρὸς τιμωρίαν. Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ δέον νὰ ἰσχύῃ καὶ ἐπὶ τῶν ὑπουργῶν πολὺ περισσότερον ἢ ἐπὶ τῶν δικαστῶν, διότι εἰς τὸν δικαστὴν ἐπιβάλλεται ἐπιμέλεια καὶ αὐστηρότης μεγαλειτέρα τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς ὑπουργούς. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι, ἂν πρέπει νὰ καταχωρισθῇ τοιαύτη διάταξις ἐν τῷ νόμῳ. Θεωρῶ αὐτὴν ἀναγκαίαν, διότι ὁ νόμος περὶ εὐθύνης εἶναι νόμος ἐιδικός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν ἰσχύουσιν πάντοτε αἱ ἀρχαὶ τοῦ κοινοῦ δικαίου, ὡς δὲν ἰσχύουσιν ἐπὶ ἀμελείας, καὶ ἐνδέχεται ἐκ τούτου νὰ προκύψῃ ἀμφιβολία· ἀποδέχομαι ἄρα κατ' ἀρχὴν τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθ. 4· νομίζω μόνον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ τὰς φράσεις περὶ ἀληθοῦς ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου ἢ περὶ παραδόξεως προερχομένης ἐξ εὐλόγου ἐρμηνείας αὐτοῦ, διότι ἐν νόμῳ δὲν πρέπει νὰ ἀναγράφωμεν ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ νόμου δύναται νὰ ἦναι διττή. Ἡ ἔννοια τοῦ νόμου εἶναι μία, πᾶσα δὲ ἄλλη ἐρμηνεία εἶναι πλάνη, ἥτις ὅμως δύναται νὰ ἦναι συγγνωστὴ καὶ δεδικαιολογημένη. Ἀναγνωρίζοντες δὲ τὴν πλάνην τοῦ ὑπουργοῦ, τοῦ ἐφαρμοσθέντος τὸν νόμον κατὰ ἔννοιαν ἄλλην παρὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν, δυνάμεθα νὰ διατάξωμεν ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι ἡ πλάνη αὐτοῦ, ὅταν καλῇ τῇ πίστει ἡρμηνεύθῃ ὁ νόμος, εἶναι ἱκανὸς λόγος ὥπως ἀπαλλαγῇ ὁ ὑπουργὸς τῆς εὐθύνης· καὶ ὡς πρὸς τοῦτο εἶχον περιλάβει διάταξιν ἐν τῷ νομοσχεδίῳ, τὸ ὁποῖον ὑπέβαλον εἰς τὴν βουλὴν, καὶ προτείνω νὰ διατυπωθῇ τὸ ἄρθρον τοῦτο κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου ἐκείνου.

Τὴν ἐν τῷ ἀρθρῳ 5 ἀναγραφομένην ἀρχὴν τοῦ συνυποϋπουργοῦ τῶν τμηματάρχων καὶ τῶν γενικῶν γραμματέων ἀποδέχομαι καὶ ἐπικροτῶ εἰς αὐτήν. Εἶναι αὕτη ἀρχὴ τοκεντρώσεως, καὶ ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχῃ ἡ βουλὴ νὰ βλέπωμεν πολλαπλασιαζομένας ἐν τῇ ἡμερησίᾳ νομοθεσίᾳ, διότι περιορίζουσι τὴν αὐθαίρεσιν τῶν ὑπουργῶν. Ἡ ἔνστασις ὅτι διὰ τῆς διατάξεως ταύτης παρεκτρέφεται ἡ πειθαρχία ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, δὲν εἶναι σπουδαία. Τούναντίον ὁ τμηματάρχης, ὅστις αἰσθάνεται ἑαυτὸν ὑπεύθυνον, αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἠθικῶς ἀνυψούμενον, καὶ εἶναι εὐχρεστον εἰς τὸν ὑπουργὸν νὰ ἔχῃ ἀπέναντί του ἀνθρώπους ὑπεύθυνους, διότι τὸ ὑπεύθυνον εἶναι ὁ εὐγενέστερος χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρώπου· ἡ διάταξις αὕτη θέλει συντελέσει εἰς τὴν κανονικὴν διεξαγωγὴν τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δύναται νὰ δεσμεύσῃ τὸν ὑπουργόν, διότι κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην δύναται ὁ ὑπουργὸς ν' ἀπαλλάξῃ τὸν τμηματάρχην τῆς εὐθύνης δι' ἐγγράφου διαταγῆς ἢ καὶ νὰ μὴ προσφύγῃ εἰς τὸν τμηματάρχην, νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν ἄλλου οἰουδήποτε, ἢ καὶ νὰ προβῇ εἰς πράξιν ἄνευ τινος συνδρομῆς. Ἀλλ' ὅταν ἀναγκασθῇ νὰ ἐργασθῇ μετ' ἀνευθύνου τμηματάρχου ἄνευ τῆς συνδρο-

μῆς τοῦ ἀρμοδίου τμηματάρχου, τὸ πράττει μετὰ εἰδοποίησιν δοθεῖσαν εἰς αὐτόν· ἐν περιπτώσει δὲ δίκης θέλει ληφθῇ ἡ περίστασις αὕτη ὑπ' ὄψιν.

Ἡ διάταξις λοιπὸν αὕτη εἶναι λίαν σπουδαία καὶ ταύτης ὁμοία εἶναι ἐν μέρει καὶ ἡ διάταξις τοῦ ἀρθ. 6, ἂν καὶ διαφέρει κατ' ἄλλα. Οἱ λόγοι, οἵτινες συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς εὐθύνης τῶν τμηματάρχων, τῶν γενικῶν γραμματέων καὶ πρὸ πάντων τοῦ διευθυντοῦ τοῦ γενικοῦ λογιστηρίου ἐπὶ τῇ ἐπιθεωρήσει τῶν ἐνταλμάτων, συνηγοροῦσιν ἐπίσης ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης ὅπως μὴ ἀφαιρεθῇ τὸ ὑπεύθυνον ἀπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ἐπὶ τῇ ὑπογραφῇ τῶν ἐνταλμάτων. Ἐπομένως ἀποδεχόμενος τὰ ἄρθρα 6 καὶ 7, καθόσον ταῦτα καθιεροῦσι τὴν εὐθύνην τοῦ διευθυντοῦ τοῦ γεν. λογιστηρίου, δὲν ἀποδέχομαι τὰ μέρη τῶν ἀρθρῶν τὰ καταργοῦντα τὴν εὐθύνην τοῦ ὑπουργοῦ. Νομίζω ὅτι καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ γεν. λογιστηρίου ὀφείλει νὰ εἶναι συνυπεύθυνος μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τῶν ἐνταλμάτων, ὅπως εἶναι συνυπεύθυνος μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ τμηματάρχης καὶ ὁ γενικὸς γραμματεὺς ἐπὶ τῇ ἐκδόσει πάσης διαταγῆς.

Εἶναι ἀληθές, ὡς εἶπον καὶ ἀρχόμενος τοῦ λόγου ὅτι ὁ ὑπουργὸς ὑπογράφει κατ' ἐλάχιστην ἐντάλματα χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, καὶ ὅτι τὴν εὐθύνην βεβήκως ὑπέχει ἄνευ δολίης προαιρέσεως καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ ἄνευ ἀμελείας, διότι δὲν δύναται νὰ κληθῇ ἀμέλεια ἡ παράβασις ἡ προερχομένη ἐξ ἀνάγκης ὑπὸ τῶν νόμων αὐτῶν κατασκευασθείσης. Ὅπως ἔχει ἡ νομοθεσία ἡμῶν, κατὰ τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ἡ νομοθεσία ἐπιβάλλει εἰς τὸν ὑπουργόν, νομίζω ὅτι θὰ ἦτο ἀνάξιος ὑπουργὸς ὁ κατατρέχων τὸν χρόνον εἰς μελέτην ἐνταλμάτων καὶ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων τῶν ἐντολῶν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο πρέπει ἡ ὑπογραφή αὐτοῦ νὰ μὴ φέρῃ εὐθύνην; Οὐχί· ἀλλὰ πρέπει νὰ μεταρρυθμισθῇ ἡ λογιστικὴ νομοθεσία, ὅπως τὰ ἐντάλματα μὴ ὑπογράφωνται παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ, ἀνατιθεμένης τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν εἰς ἄλλους δυνάμενους νὰ ἐξετάζωσι τί ὑπογράφουσιν. Ἐνῶς ὅμως ὑπογράφει ὁ ὑπουργός, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ὑπογραφή αὐτοῦ ἀνεύθυνος. Ἄν ἦναι ἀνεύθυνος ἡ ὑπογραφή, εἶναι χάρτης ἄγραφος. Πῶς συμβιβάζεται τοῦτο μετὰ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ὑπουργοῦ, μετ' αὐτῆς τῆς ὑπὸ τοῦ συντάγματος ἀποδιδόμενης εἰς τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ σημασίας; Οὐδέποτε ὅμως θὰ εὐρεθῇ βουλὴ νὰ παραπέμψῃ ὑπουργόν εἰς δίκην, διότι ἄνευ δολίης προαιρέσεως ἔθεσε τὴν ὑπογραφὴν του εἰς ἐντάλματα μὴ κανονικόν. Τὰς προτεινομένας περιστάσεις ὑπὲρ τοῦ ἀνευθύνου τῆς ὑπογραφῆς θέλει λάβει ἡ βουλὴ ὑπ' ὄψιν ἵνα μὴ παραπέμψῃ. Κατὰ ταῦτα προτείνω ἵνα τροποποιηθῶσι τὰ ἄρθρα 6 καὶ 7.

Τὸ ἄρθρον 8, ὡς πρὸς τὸ ὁποῖον ἐρρέθη ἀπὸ τοῦ βήματος ὅτι εἶναι περιττὸν καὶ ὅτι οὐδὲν προσθέτει εἰς τὰ ἐν τῷ νόμῳ περιεχόμενα καὶ οὐδὲν ἀφαιρεῖ, νομίζω ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ἀναγκαία ὡς ἐκ συλλογισμῶν ἐν ταῖς διατάξεσι τοῦ ἀρθρου 6 τοῦ ὑφ' ἡμετέρας νόμου. Κατὰ τὸ ἄρθρον 6, ὁσάκις ὁ ὑπουργὸς κατηγορεῖται ἐπὶ παραβάσει ποινικῆς διατάξεως ἀρρώστῃς εἰς πράξεις ὁρισμένης κατηγορίας ὑπαλλήλων, ὁ ὑπουργὸς τιμωρεῖται οὐχὶ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀλλὰ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ περὶ εὐθύνης ὑπουργῶν νόμου. Δηλαδή ἂν κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον ὁ νομάρχης καὶ ὁ ἐπαρχὸς τιμωροῦνται δι' ὑπερβάσιν ἐξουσίας αἰ εἰρητῆς, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρου 6, ὁ ὑπουργὸς διὰ τὴν αὐτὴν παράβασιν θὰ τιμωρηθῇ μόνον διὰ διετούς φυλακίσεως.

ἀτόμου ἀπέναντι τῆς πολιτείας. Ἄν ἐξετάσῃ τις τὰς διατάξεις τοῦ προταθέντος νομοσχεδίου ἰδίως δὲ τὴν εἰσαγωγικὴν ἐκθεσὶν ἀναβιβάζουσιν εἰς 200,000 τοὺς ὑποχρέους καὶ τὰς περὶ πειθαρχίας διατάξεις ἐνδοιάζει νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ κυβερνήσις ἠθέλησε νὰ καταργήσῃ ἐντελῶς τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐθνοφυλακῆς ἀπὸ τῆς ὀργανισμένης δυνάμεως. Ἄν πρόκειται, ὡς ἡμεῖς συνιστῶμεν νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς ὑπηρεσίαν μόνοι οἱ ἱκανοὶ καὶ οὗτοι νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὰς διατάξεις τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου, ὁ ἀριθμὸς εἶνε πολὺ κατώτερος τοῦ ἐν τῇ εἰσαγωγικῇ ἐκθεσὶν σημειουμένου. Βεβαίως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διέλθωσιν ἅπαντες οἱ ἐν τῷ παρόντι νομοσχεδίῳ περιλαμβανόμενοι διὰ τῆς τριετοῦς ἢ καὶ μονοετοῦς θητείας τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἀποδεχόμεθα ὅπως ἡ ἐκγύμνασις αὐτῶν ἐπὶ ἑνα δὺο ἢ τρεῖς μῆνας ἐὰν παραταθῇ, νὰ ᾗ ἐντελῶς ἀφωμοιωμένη πρὸς τὴν τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ. Ἐπιφυλασσόμεθα νὰ ἐξετάσωμεν ἐν τοιοῦτῳ πνεύματι τὰς τροποποιήσεις ἃς ὁ πρωθυπουργὸς ὑποσχέθη προκειμένης δὲ ἤδη τῆς πρώτης ἀναγνώσεως δὲν ἀντιτασσόμεθα εἰς αὐτήν, ἐπιφυλασσόμενοι ν' ἀποφανθῶμεν ὀριστικῶς ἐπὶ τῆς δευτέρας ἢ τρίτης ἀναγνώσεως.

Οἱ βουλευταὶ Ριζάκης καὶ Μαυρομιχάλης ἀντικρούουσι τὸ νομοσχέδιον, ὁ τελευταῖος συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κ. Τρικούπη ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ. Δὲν ἔχει ἄλλος τὸν λόγον;

— Ὁ κ. Δεληγεώργης δηλοῖ ὅτι καίτοι νομίζει ὅτι πρέπει νὰ καταψηφίσῃ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου, δὲν θέλει ὅμως ν' ἀποκρούσῃ τὴν συμβιβαστικὴν πρότασιν τοῦ κ. Τρικούπη καὶ νὰ στηριχθῇ ἡ βουλὴ εἰς τὰς ἐπαγγελίας τῆς Κυβερνήσεως ὑποσχομένης νὰ τροποποιήσῃ τὸ νομοσχέδιον.

Ἐπιψηφίζεται εἰς πρώτην ἀνάγνωσιν ὁλόκληρον τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον,

Ἡ συνεδρίασις λύεται περὶ ὥραν 6 Μ.Μ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΜΠΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΑΠΝΙΣΤΑΣ.

Ὁ προμηθευτὴς τῆς Α. βασιλικῆς Ὑψηλότητος τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας, ὅστις ἔχει ἐνταῦθα ἰδρυμένην Ἀποθήκην Σιγάρων τοῦ ἐργοστασίου Φραγκλίνου, τὸ ὅποιον ἔχει βραβευθῇ.

Ἐλαβε νεωστὶ

Μεγάλην συλλογὴν ποικίλων Σιγάρων τῆς Ἀβάνας καὶ τοῦ Λονδίνου.

Τὰ σιγάρα αὐτὰ πωλοῦνται καθ' ἑκάστην εἰς τιμὰς μετρίας, ἥτοι ἀπὸ φράγκων 4 1/2 δι' ἑκάστην ἐκαταστύα μέτρι φράγκων 150 δι' ἑκάστον κιβώτιον περιέχον 400 σιγάρων. Ἡ πώλησις γίνεται ΧΟΝΔΡΙΚΩΣ, ΗΜΙΧΟΝΔΡΙΚΩΣ καὶ εἰς δελήματα.

Οἰκία Μπαλάνου, παρὰ τὸ παλαιὸν ζαχαροπλαστεῖον Σόλωνος.
(Β'. 1—α').

Ὁ κ. Α. Guyon, Ταπισσιέρης τῶν Παρισίων νεωστὶ ἀποκαταστάς ἐν τῇ οἰκίᾳ Μπαλάνου, προσφέρεται εἰς τοὺς κατοίκους Ἀθηνῶν νὰ ἐκτελέσῃ πᾶν ἔργον ἀναγόμενον εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, ἥτοι ἐπισκευὴν καθισμάτων παντὸς εἶδους, ἐπιχρῶσεις, τοποθέτησιν ταπήτων, παραπετασμάτων, ταπισσερίας ἐκ χάρτου, διακόσμησιν οἰκιῶν, κατασκευὴν διβανίων (σοφάδων) καὶ στρωμάτων τριχίνων, ἐπισκευὴν σκευῶν ὑελίων, χρυσταλλίνων, μαρμαρίνων, ἀλαβαστρίνων κτλ. διὰ

μεθόδου χημικῆς ἀντεχούσης εἰς τὴν δοκιμασίαν τῆς ὑγρασίας καὶ τῆς θερμότητος.

Ἐχει πρὸς τούτοις ἀποθήκην παντὸς εἶδους ὑέλων καὶ δέχεται παραγγελίας.
(Β'. 2—α').

AU TAILLEUR PARISIEN

27 Rue d'Éole 27

avant de vous faire habiller allez faire une visite à cet établissement de première classe.

Κατάστημα

Πρὸς τὴν ἐνδοχρῆσιν, ἐνδοχρῆσιν, ἐνδοχρῆσιν

27 Rue d'Éole 27

Εἰς τὸν Παρισίαν Νονικίαν

(431—ισ').

ΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ

ΔΩΜΑΤΙΑ ΜΕΤ' ΕΠΙΨΑΩΝ

ΚΟΜΨΩΣ ΔΙΕΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ

Μαγειρικὴ ἀρίστη

Οἱ προσερχόμενοι εὐρίσκουσιν καθαριότητα μοναδικὴν τροφὴν ἐκλεκτὴν καὶ ποικίλην καὶ ὑπηρεσίαν καθ' ὅλα πρόθυμον. — Δι' τιμὰς εἶναι ἀναλόγως ΜΕΤΡΙΑΙ (326—λά').

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ

Οἱ βουλόμενοι νὰ λυμβάνωσι μέρος εἰς τὴν μηνιαίαν τάξιν, ἀρχομένην τῇ 2 9δρίου, παρακαλοῦνται νὰ πέμψωσι τὰς ἑαυτῶν διευθύνσεις εἰς τὸ οἰκημα τοῦ καθηγητοῦ William Macneil κείμενον ἐν τῇ ὁδῷ Κολοκοτρώνη καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ Πλατῆ, ἀπέναντι τῆς βουλῆς. Ἡ τιμὴ μηνιαία δρ. 10.
(445—στ').

ΠΑΡΑ τῇ πλατείᾳ τῆς Ὀμονοίας καὶ πρὸς τὸ Βόρειον αὐτῆς μέρος ὑπάρχει ἀποθήκη (Depôt) ἀγγωνιῶν τοῦ Πειραιῶς διαφόρου μεγέθους, ὡς καὶ Γλυφάρια ἅτινα πωλοῦνται εἰς μετρίας τιμὰς.
Ὁ ἐπιθυμῶν ἃς ἀποταθῇ εἰς τὸ Κατάστημα τοῦ Κ. Θ. Σπαγοπούλου, πλησίον τῆς Ἀγ. Εἰρήνης.
(448—ε').

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ

M. WILLIAM MACNEIL

Professeur d'Anglais

ἐν ὁδῷ Κολοκοτρώνη, ἀπέναντι τῆς Βουλῆς.

(456—δ).

ΘΕΑΤΡΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Σειρὰ Θεωρείων Δ'.

La Juive.

ΤΥΠΟΙΣ Ν. Γ. ΠΑΣΣΑΡΗ.